

עלון קיבוץ ניר דוד (תל עמל)
יוני 2023

ציור המנדלה: יעל ברקוביץ'

מה בעלון

בעלון יוני הרבה משלנו: עבר והווה שלובים זה בזה: על הגשרים שאנו חוצים יום ביומו, על חג השבועות הססגוני, על תערוכה קבוצתית, ועל הנפת דגל המחאה.

קריאה נעימה

כאן המקום לברך את עופרי והדס מסקין שעברו לביתם החדש.

כאן המקום להשתתף בצערה של אילנה קרונר, עם פטירת אמה, ג'ודי סילבר.

עלון מס. 6 בשנת 2023, מס. 2296 למניין עלוני הקיבוץ

שותפים לעלון: אורי קלס / אלה פרג-מורגן / אסנת דגני / דרור סגל / הילה דגני / כלנית מלכין / מירי דגן / ענת פונרו-כפרי מהארכיון: צילה אונגר ז"ל

מברכים: משפחת טובין (פמלה ודורון) / משפחת יכין (עמליה ואסף) / משפחת יכין (יפה ואמוץ) / משפחת קוצר (אתי) / משפחת תמיר (עדה ודב)

עיצוב הלוגו החדש: עדי מידה

ציור מנדלה: יעל ברקוביץ'

צילומים: ארכיון ניר דוד / ביה"ס דרור-גליל / דרור סגל / ענת גדה / פרטיים / שחר גורן הפקת העלון בגרסת עיתון: כרמית מוזר-נגלר תודה מיוחדת ליהודית אייל, ארכיונאית הקיבוץ, על החומרים ועל ההגהה.

עורכת: סמדר יחיאלי

עלון פנימי, כל הזכויות שמורות

דרור סגל – הגשרים על האסי, כאלמנט מחבר ומגשר, פיזית, תרבותית וחברתית

(המאמר השלם התפרסם באתר איגוד המוזיאונים ובעתיד בכתב העת אתרים של המועצה לשימור אתרים. כאן הוא מובא בקיצור וללא הגשרים בגן הלאומי)

[התמונות בכתבה זו לקוחות מארכיון ניר דוד.

חלק מהתמונות עברו עיבוד לצבע]

פתיח

פתגם ישן אומר: אל תשרוף את הגשרים (או שמור עליהם היטב), כי במהלך חיך תצטרך לחצות את הנהר אין ספור פעמים. נחל עמל (האסי) אינו נהר, אולם חצייתו בכל הזמנים, גם בשל הבוץ והצמחייה העבותה, חייבה גשרים מסוגים שונים.

להלן הגשרים שנבנו על האסי, לפי סדר הקמתם (כאמור, במאמר המקורי הם מתוארים מאזור המעיין והמפל ועד לכביש 669).

גשר ה"עפר"

מייד עם העלייה לקרקע בגדה הדרומית של הנחל, החל הלחץ לעבור לגדה הצפונית, לצורך התיישבות וגם לשם עיבוד חקלאי. כבר בראשית 1937 החלו בתוכניות ואף ביצעו את בניית גשר האבן המאסיבי על הנחל, הוא "גשר העפר". הגשר נבנה על די חברי הקיבוץ, באחריות **זאב לילה** שנהרג אחר כך במבואות חיפה. בנייתו נמשכה מאפריל עד יוני 1937.

[1937]

מספרים כי הפֶּסֶל, **יהושע סגל**, שהצטרף למשק ולמקימי הקיבוץ, סיתת את אבני הגשר בעת בנייתו. בשנת 1949 נסלל על הגשר כביש האספלט. הגשר נבנה במפעל עצמי של חברי הקיבוץ, עם יעוץ הנדסי בסיסי. חרף זאת, עמד איתן עשרות שנים כמעבר ראשי בין שתי הגדות, לרבות יציאה לשדות, למטעים וללולים.

[1937]

[לקראת סיום הבנייה, אביב 1937]

חלפו עליו משאיות ענק, טרקטורים עם זחל וכלים חקלאיים כבדים. הגשר עמד בכל משימותיו עד ימים אלה. הוא שימש גם כסכר שסייע לווסת את גובה המים בנחל, בהתאם לצורך. בימי מלחמת העצמאות, נבנו מצפון לגשר שתי עמדות שמירה מבוצרות, עם חרירי ירי. עמדה אחת חלשה על הגשר מצפון מערב והשנייה מצפון מזרח. הן הגנו על היישוב בגדה הצפונית מפלישה וממעבר גורמים עוינים. בשנים האחרונות, נבנה בסמוך לו ממזרח, גשר חדש, מודרני וגדול. גשר העפר נחסם למכוניות והפך לגשר להולכי רגל ולרכבים קלים. הגשר היה המעבר הראשי והמשמעותי בין גדות הנחל, הוא סימל בפועל וגם ברוח את התבססות והתרחבות היישוב. הוא מעיד על ההתמודדות בהצלחה עם שלל קשיים כלכליים, ביטחוניים וחברתיים, בפניהם ניצבו החלוצים המקימים.

גשר המעברה המזרחית

עם המעבר לגדה הצפונית של הנחל, בשנת 1937, נוצר צורך דחוף במעבר להולכי רגל שיקשר בין מתחם החומה והמגדל לחלקו הצפוני של היישוב המתפתח.

הונח על הנחל צינור מים ממתכת ומעליו
ולצידו נבנתה מעברת עץ עשויה סנדוד.
מספרים כי סנדוד העץ הטרויות, ספגו מים
ולבלבו. בגדה הצפונית נבנתה עמדת שמירה
שחלשה על המעבר בגשר.

[משפחת רזניקוב: ציפורה, מוטקה והילדה
מיכל (מקבוצת מעיינות)
ברקע משמאל עמדת השמירה

[הגשר היה מספיק חזק לשאת קבוצת אנשים בו זמנית, 1938]

לאחר מכן נבנתה מעברת עץ יציבה יותר, עם יסודות ועמודי בטון, אך ללא מעקה. מעברה זו שימשה למעבר עד ראשית שנות השמונים. לקראת חג ה-40 של הקיבוץ, באמצע שנות השבעים, היו לבטים רבים, האם לשפץ את גשר מעברת העץ, או להחליפו. עם השנים הפך מסוכן ורעוע ללא מעקה. בשנות השמונים, פורקה סופית המעברה יחד עם הצינור והעמודים שהיו תחתיה. לאחר מספר שנים, נבנה בסמוך ממערב, הגשר הצהוב הרחב והמודרני. גם למעברה זו, משמעויות רבות מעבר להיותה מעבר טכני הכרחי על הנחל. נקשרים אליה סיפורים מקומיים רבים, זיכרונות שונים, חלקן רומנטיים. רבים זוכרים את קול הצעדים של החוצים את הגשר בחשכה.

[1981]

[לקראת פירוק, שנות ה-80]

יוני 2023

החומה התוחמת וסוכרת את "מפרץ הברבורים"

זהו גשר חריג ושונה מהותית. בפועל כלל אינו גשר על הנחל, אלא מקביל לו בגדה הצפונית. בשלהי שנות ה-30, נבנה במרכז הקיבוץ מחסום המים הזה, המגשר בין שני חלקי מפרץ ומעיין קטן שמצטרף לערוץ הנחל בגדה הצפונית. כיוון המבנה מזרח מערב בניצב לערוץ הנחל והוא ממוקם ממערב לגשר הכתום, שנבנה הרבה אחריו. המחיצה הזו סכרה את המפרץ ויצרה מדרך למעבר, ששימש את הדייגים בניסיונות הדייג הראשונים. אלה נערכו בבריכה שנוצרה במפרץ הטבעי. לימים הפך

המקום לבריכת הברבורים ומשמש למטרה זו, עד ימינו. גשר העץ המקורי פורק לאחר כמה שנים.

הגשר הכתום

זהו הגשר המרכזי, החשוב והוותיק במרכז הקיבוץ. הוא בנוי בציר המערבי המרכזי של מבני הציבור, בית התרבות ומועדון החברים, חדר האוכל והדשא הגדול המרכזי. שמו של הגשר נגזר מצבע מעקה המתכת שנצבע בכתום, החל מימי הראשונים. מאז עבר צביעות רבות, אך הצבע נשמר ונותר כבמקור. הגשר בנוי בטון עם רלסים (פסים) של פלדה, המושתתים על יסודות ועמודי בטון. רוחב הגשר כ- 1.80 מ' ואורכו כ- 40 מ'. הוא נבנה על-ידי חברי הקיבוץ בשנת 1951 כאשר התרחב הקיבוץ והחלו לבנות שיכוני מגורים גם בגדה הדרומית. תחילה נבנה ללא מעקה. המעקה הושלם לאחר שהגשר נפתח לשימוש. הגשר משמש כנתיב התחבורה והמעבר העיקרי בישוב עד היום, בעיקר להולכי רגל, אופניים וקלנועיות. מראש הוא נבנה צר ולא מתאים למעבר רכבים.

יסודות האבן והבטון נבנו באמצעות הנחת שקי בטון שתי וערב, מקרקעית הנחל ועד לפני המים, שיצרו ריבוע של 2 X 2 מ', עליו הונחה קורת הבטון. שקי הבטון הוכיחו את עצמם ועמדו במשימתם שנים ארוכות, לרבות מעבר של עשרות אנשים וקבוצות בו זמנית.

[עדיין ללא המעקה שנתן לו את שמו, 1951]

בשנת 2011 התעורר חשש הנדסי בנוגע למצב הגשר. לאחר לבטים הוחלט לחזקו ולשפצו. נוצקו יסודות בטון חדשים ומאסיביים יותר על היסודות הישנים ונוספו מעקים. הגשר משמש לשלל פעילויות (מי לא זרק ממנו לחם לדגים ובעלי הכנף), הדרכות של קבוצות, בחגים, בעיקר ביום העצמאות וימי זיכרון. עליו כתב **חיים זמיר** את השיר "עומד אדם על גשר צר" לרגל חג ה-40. באירועים גדולים נוצר בו צוואר בקבוק והתנועה איטית ובעייתית. ניתן לציין בוודאות כי עד היום עוברים בו הרבה יותר הולכי רגל וקלנועיות, מאשר בגשר הצהוב הרחב והמודרני. הסיבות לכך ברורות למחצה. יתכן כי מדובר בכוחו של הרגל ואולי משום שהגשר הכתום נבנה ממש במרכז סימטרי, בציר המרכזי שמנקז את מרבית שכונות המגורים אל מבני הציבור ובתי הילדים בגדה הצפונית. לגשר זה משמעויות חברתיות, תרבותיות ותודעתיות, הרבה מעבר להיותו המעבר המרכזי בישוב. לאחרונה נאסר בו המעבר בגולפיות וברכבים דומים, במטרה לשמור עליו ועל חיי המשתמשים בו.

גשר המעברה המערבי

זהו גשר עץ צר, שנבנה בשלהי שנות השישים של המאה שעברה, במערב הקיבוץ. בגשר הותקן מעקה רעוע מכבלי מתכת שנמתחו לאורכו. מאוחר יותר, בשנת 1983, עברה המעברה שיפוץ יסודי. הוחלפו לוחות המדרך, ונוספה כמעקה רשת שרשראות ברזל. מעליה הותקנה תאורה. גם גשר זה נבנה על צינור מתכת ישן יותר, שהוליק מים וחוצה את אפיק הנחל מדרום לצפון. לגשר משמעות מעשית של מעבר נוסף על הנחל. הוא ביטוי גם לגידול האוכלוסייה וההתפתחות הפיזית והחברתית של הקיבוץ מערבה.

[גשר המעברה המערבי, היום. צילום: דרור סגל]

הגשר הצהוב

כבר ב-1950, עם ההחלטה לחזור לגדה הדרומית, תוכנן גשר נוסף למעבר מכוניות, גם הוא בלב היישוב. אולם בפועל ולאחר לבטים רבים, נבנה גשר חדש ומודרני, רק בשנות ה-90 של המאה שעברה. שמו נגזר מצבע מעקה המתכת, שנצבע בצהוב.

הגשר יצוק מבטון, כמו גם היסודות והעמודים. רוחבו כ-4 מ'. הוא מאפשר מעבר רכבים דוגמת אמבולנס ורכבי חירום. אך מתוך כוונה לא לאפשר נסיעת רכבים תכופה. הוא משמש בעיקר להולכי רגל ולרכבים פנימיים קלים.

[הגשר הצהוב בבנייה, שלהי שנות ה-80]

גם גשר זה בנוי בציר המרכזי המזרחי של מבני הציבור ביישוב. הוא נבנה בסמוך לצינור המתכת ומעברת העץ המזרחית הישנה, שפורקו לפני בנייתו. הגשר נפתח לתנועה בשנת 1991 ונחנך רשמית בקיץ 1992. יחד עם הגשר הכתום במערב, משמשים שני הגשרים למעבר יומיומי עיקרי, בין שני חלקי היישוב הפרוס על שתי גדות הנחל. גם לגשר זה משמעויות חברתיות ותרבותיות רבות, מעבר להיותו מעבר מקשר מרכזי. במקום נערכים בין השאר אירועים וחגים שונים.

גשר המכוניות החדש

במהלך שנות האלפיים, הלך הקיבוץ והתרחב. נבנו שכונות חדשות וחדרי אירוח רבים. תנועת המכוניות הפכה אינטנסיבית וצפופה. גשר העפר הישן היה צר מלהכיל את כל התנועה ונוצרו בעיות בטיחות וניידות. כך נולד הצורך בהקמת גשר בטון מודרני רחב עם כביש, מדרכות ומעקה בטיחות. הגשר נבנה ממזרח לגשר העפר. הוא גבוה מפני השטח והמים ומאפשר נסיעה ישרה בגובה אחיד, בין שתי גדות הנחל, בלי צורך בירידה לגובה אפיק הנחל. הוא נחנך בשנת 2019 ומשמש את כל תנועת הרכבים הפנימית ביישוב בין שתי גדות הנחל. יתרונו מוליד גם את חסרונותיו. הגשר גבוה, מאסיבי ומסתיר את הנוף בנקודות מסוימות. חלק מהבעיה נפתרת כיום באמצעות גינון מודרני סביבו. בנייתו הייתה הכרחית בעקבות התפתחות היישוב והחיים המודרניים כיום.

[צילום: דרור סגל]

הגשר ה"בריטי"

על גבי הנחל, בחלקו המזרחי, ממערב לבית הקברות, ניכרים במים שרידי גשר מתכת צר. מדובר ביחידות מתכת צרות שיוצרו על ידי הצבא הבריטי בימי המנדט. עם הקמת המדינה ערך הצבא הישראלי אימוני צליחה ומעבר מעל מים. ניסו לבנות שתי קורות מתכת צרות עם מעקה קטן שיימנע מגלגלי הרכב לסטות וליפול למים בעת החציה. באותן שנים היה לקיבוץ כרם ענבים בשתי גדות הנחל במקום בו נבנו כיום שתי שכונות חדשות (בצפון שכונת הכרם ובדרום שכונת בין הנחלים). אנשי המטע והכרם, ברשות **אהרון יכין** (דוקר), בנו משאריות הצבא הבריטי וצה"ל גשר מחבר בין שתי הגדות, ששימש את העובדים בכרם. הגשר נבנה משורה אחת של קורות מתכת ושימש כמובן רק להולכי רגל. הוא עשוי היה לשמש כמעבר נסתר יחסית, גם בעתות חירום. לימים נעקר הכרם בגדה הצפונית ולא נותר צורך בגשר הצר, מה גם שנבנו גשרי אבן רחבים ממזרח וממערב לו. גם גשר זה מייצג חשיבה רומנטית ומעשית, יוזמה מקומית, הנותנת פתרון טכני שלא עומד בכל קריטריון מודרני בטיחותי, אך היווה מענה פרקטי שהתאים לאותם ימים.

הגשר של כביש 669

התחבורה בעמק ממזרח למערב, התנהלה לרגלי הגלבוע בדרום ולאורך נחל חרוד ומסילת הרכבת בצפון, שם גם היה כביש קדום וגם מנדטורי, שנסלל רק לאחר ההתיישבות הראשונית בעמק (כיום כביש 71). עם הקמת קיבוץ תל עמל, הגיעו מתל אביב לביקור במונית מספר אנשים בעלי השפעה באותם ימים. ביניהם **יצחק אלתרמן**, אביהם של **לאה ונתן ומנחם גינוסר** מיהדות דרום אפריקה, אביה של **נחמה**. הם באו לבקר את בנותיהן שהיו ממקימות הקיבוץ. הם ראו את מצב הדרכים, הוציאו מכתב לרשויות הציוניות בנוגע לכמה צרכים הכרחיים לקיום הישוב. בין השאר זירזו את סלילתו של כביש 669 מכלא שאטה לכיוון בית שאן וכביש 90. באותה הזדמנות, נבנה גם הגשר למכוניות, על נחל עמל, הוא הגשר המזרחי ביותר בנחל, עליו נוסעות מכוניות מכל הסוגים, כבר יותר מ-80 שנה. גם גשר זה משמש כסכר לוויסות גובה מי הנחל.

גשרים אינם רק מבנים עשויים עץ, בטון וברזל. גשרים כמשתמע משמם, הם מגשרים, מקנים אפשרויות והזדמנויות ומשפיעים רבות ועמוקות, על כלכלה, חברה, התרחבות הישוב, צבא וביטחון וקשרים שונים בין בני אדם וחברות. גשרים הופכים למבנה גיאוגרפי וטופוגרפי, המשפיע רבות על הנוף, ומאפשרים לעומד עליהם תצפיות על הסביבה מזוויות וגבהים שאינם מתאפשרים לעומד על הגדה או בתוך הנחל או הוואדי, עליו נמתח ונבנה הגשר. לכן הם מעלים לא פעם גם זיכרונות רומנטיים, מאפשרים לקיים הדרכות, חגים, תצפיות ואפילו קפיצות מגשר נתון. גשרים משפיעים על הסביבה, על בעלי החיים ובעלי כנף. לעיתים מקלים את המעבר ולעיתים יוצרים חסימות, בעיקר במקרים של גשר משולב בסכר, גדר או חומה.

נחל עמל, היה בלתי עביר עד שנות השלושים של המאה העשרים. הוא היה ביצתי, לא ראוי לשתייה ומוקף צמחיית נחל פרועה וסבוכה. גם הדרכים היו בוציות ולא סלולות. בחורף היה קשה מאוד לנוע סביב הנחל, לכן בחרו להתיישב תחילה בפינת הגדה הדרום-מזרחית הנמוכה והפחות נוחה. מכאן גם נולד הצורך המיידי והדחוף בהקמת הגשרים על נחל עמל, כבר בראשית שנת 1937. הגשרים היו תנאי הכרחי, לעיתים יקר ומעיק, על המתיישבים הראשונים. עד כדי כך העיק הנחל והקשה על מקימי תל עמל וחלוציו, שחשבו תחילה, יחד עם הרשויות הציוניות, לייבוש, כלומר להכניסו לתעלה צרה או צינור מתכת. בכך היו חוסכים הקמת גשרים מורכבים ויקרים, מרוויחים קרקע לבניה וחקלאות ומרחיקים את מחלת הקדחת. חרף הפיתוי לייבוש, נבחרה לבסוף האופציה הקשה והיקרה של בניית גשרים מורכבים ויקרים, על גבי הנחל וטיפול בשתי גדותיו. הדבר אפשר את התפתחות היישוב במשבצת שעמדה לרשותו, פיתוח חקלאות ענפה של שדות, מטעים וגידול בעלי חיים. הגשרים אפשרו את קיום החיים היומיומיים ביישוב בכל המובנים, עד לימים אלו ממש.

משנות השלושים הועברו על הנחל צינורות מתכת להובלת מים לניר דוד, שדה נחום, השקיית השדות ועוד. גם הצינור הופך לסוג של גשר. האמיצים העזו לעבור מעליו. לרוב נבנו על הצינור גשרים, תוך ניצול עמודי הבטון והיסודות שתמכו בצינור. לעיתים שולבו הצינורות והוצמדו לגשר קיים.

מחקר הגשרים מצביע על עוד מרכיב ותופעה בהתיישבות ההיסטורית הייחודית של ניר דוד (תל עמל) על שתי גדות נחל עמל ועל הקמת גן השלושה שהוא מהגנים הלאומיים החשובים והפופולריים במדינה. בניית הגשרים מציגה סיפורים שונים המעידים על מקורות, יצירתיות, תושייה, חריצות ובעיקר אמונה ומוטיבציה בלתי מוגבלת וחסרת תקדים, שכל-כך אפיינה את הרוח החלוצית של אותם צעירים מיישבים, במעשיהם הראשוניים. הם סחפו ברוחם ובעקשנותם גם את המוסדות הציוניים המיישבים, שלא פעם הציגו בפני חברי הקיבוץ מגבלות ותנאים קשים להמשך פיתוח היישוב. התוצאה הסופית ניכרת היום בגן הלאומי וביישוב היפה והפורח. על הגשרים הללו צועדים היום גם ילדי הדור החמישי.

תודות

אני מודה מקרב לב, ליהודית אייל ולארכיון ניר דוד, על המידע הרב והתמונות. תודה לערן להב על המידע מזיכרונותיו כילד ומדברים ששמע ולמד. תודה לגדי בהיר, ליוני צין, שציינה גם את זיכרונותיו של אביה נוח אשכנזי, ולכל אלה שזכרו, סיפרו והשלימו. תודה לארכיון המועצה האזורית עמק המעיינות ולכל מי ששמע, גילה עניין והביע דעתו. תודה להנהלת גן השלושה. תודה לכל אלה שהלכו לעולמם לפני שנים רבות, אבל הם שעשו ויצרו את ההיסטוריה והמבנים ותרמו למאמר גם בדברים שסיפרו לכותב לפני שנים רבות.

הילה דגני – סיכום אירועי הביכורים

השנה ציינו את חג הביכורים בארבעה אירועים שונים: פרוזדור לחג, טכס הביכורים המסורתי, מסיבה בפא"ב המחודש, תערוכת אמנים מקומית.

פרוזדור לחג, כשמו כן הוא – פתח לנו את הדרך אל הטקס החגיגי. באירוע זה ניסינו לתת ייצוג לכל אחד מהענפים הגדולים בקיבוץ, על ידי פינות הפעלה שונות. הפינות היו מגוונות והתאימו לילדים, נוער ומבוגרים. הענפים היקרים שלנו התגייסו למשימה ויצרו אירוע מקסים ומהנה שהזכיר קצת נשכחות (לא נאמר את המילה ביתנים). צוות עוצמתי ויצירתי – **ענת גדה ולאה שוורץ**, הגה, יישם וגייס נשים ואנשים טובים רבים, וביחד יצרו אירוע מרגש וקליל להנאת כולנו.

צילום: ענת גדה

נירעותק – פינת יצירה של דגלונים
וקישוט אופניים.
תיירות – סיבוב בשטל היוקרתי של
הפארק.
מדגה – פינת שפריצים עם רשתות
וטפטפות.
גד"ש – חלוקת אבטיחים קרים
לילדים.
נוי – שזירת זרים לראש לכבוד החג.
שכונת הכרם – בניית ספסלים.
פינת יצירה – מגזרות נייר.
פא"ב – בירות מסובסדות למבוגרים
וגם ... משחקי חבל, בועות סבון, דייג
(דגי סול) בחכות ממוגנטות.
בקיזור, הפנינג מושקע ומקסים
שכולו שלנו – ובמילה אחת, מרגש!

טקס הביכורים

בקיבוצים רבים מקשטים את רחבת הטקס בצורות שונות של שבעת המינים אך בכל הקיבוצים שראיתי אין תפאורה כל כך מרשימה כמו אצלנו. השנה, לראשונה הקמנו את במת הטקס ללא **כרמלה כרמל**. ציירה ביד אומן ויצרה את לוחות שבעת המינים לפני שנים רבות והייתה מלווה כל הקמת חג באהבה, ביצירתיות ובבטחה. השנה **שחר גורן** ניסה למלא את מקומה ולאחר כמה ניסיונות הורמו הלוחות. כרמלה הגיעה לרחבת הטקס ושמחנו בעצם נוכחותה.

צילום: שחר גורן

מובילות הריקודים המקצועניות שלנו ניתבו את הריקודים המסורתיים והחדשים: שבעת המינים וריקוד הנעורים בהובלת **עינת אזולאי ונערות י"א, י"ב**, ים השיבולים בהובלת **יעל מגס**, ריקוד א'-ו' בהובלת **לאה להב**, ריקוד האופניים של שכבת ה' ושלוש-ארבע בהובלת **לימור גינת** בהשתתפות צעירי הקיבוץ והבמב"חים, ריקוד הגלגלים של כיתה ו' בהובלת **הילה גלמן וגלי אשכנזי**, ריקוד ההורה בהובלת **יהודית רבין** עם נשות הקיבוץ ונערות כיתה ט'. הכוריאוגרפיה נהגתה על ידי **ניצה בהיר, גלי עסיס ויהודית רבין**.

בזכות ריבוי משתתפות, השנה נתפרו "במפעל" ייצור 24 חצאיות חדשות על ידי **שלומית חרמוני ואפרתי זיו** בהובלת **מירי דגן**. תפירת התלבושות והלבשת עשרות הרקדנים הן מלאכות מורכבות, ועל כך ראו בכתבה הבאה.

בתהלכות הטקס השתתפו גם ילדי הגיל הרך. הן נפתחו במצעד התינוקות שנולדו השנה. כל אלה, בניצוחה של **יהודית רבין** שאף הובילה את הריקוד המשולב של גני הילדים. תודה לכל המובילות והמובילים.

הריקודים הללו שכולנו מכירים כל כך טוב, הם המסורת התלעמלית שלנו. כך גם בטיולינו במדינות ובתרבויות אחרות אנו נחשפים ומתפעלים מריקודי פולקלור מסורתיים שהתפתחו לאורך שנים רבות, עם אותה תלבושת מסורתית, מוסיקה ותנועה. גם אצלנו, אני מקווה, המסורות שהקמנו יישמרו לעוד שנים רבות.

צילה אונגר על חג השבועות

[מעלון קיבוץ, 1977]

חג בכל חברה זהו האור המקרין על חיי החולין. יש בו "לקראת" (הכנות), החג עצמו והחוויות שלאחר מכן. על מנת שהחג יהווה חוויה לה אנו מצפים, חייבים ליצור דפוסים קבועים הטומנים בתוכם סמלים שיש להם אחיזה במקורות. אחרת זו יכולה להיות אפיזודה יפה, אך תלושה וחולפת. מדובר פה בחג טבע הקשור לנוף, לאדמה ולפרי עמלו של אדם. לכל הגורמים האלה תהיה בוודאי השפעה על מרכיבי החג: מוטיבים בתנועה, צליל ומילים.

ארכיון ניר דוד

ענפי הקהילה צעדו השנה יחד בתהלכה נהדרת. הקהילה עומדת על ארבע רגליה החזקות, **נירעותק**, מדגה, גד"ש ותיירות. ענפים אלו עובדים למעננו ומקיימים אותנו. וזה המקום לחזקם ולהריע לביכורים שהם מעניקים לנו בכל שנה, כל השנה.

צוות החג המרכז שעובד שנים ארוכות יחד, בראשות **גלי עסיס**, הוביל גם השנה טקס מרגש ועוצמתי. כולי תקווה שנצליח לבנות צוותים כאלו גם בחגים אחרים.

פה המקום לומר גם תודה לכל אחת ואחד מכם, כל אלה שנתנו יד, הגיעו, הרימו, עזרו, רקדו, קישטו ולקחו חלק באירועים הרבים. אירועים אלו נועדו למעננו ובשבילנו וכל עוד נתגייס לקיימם נהנה מהם עוד שנים רבות. הרי זו היא המסורת והתרבות שלנו.

צילום: שחר גורן

פא"ב (פתוח אפילו בשישי)

מסיבת ביכורים – בראשות נוי גינת וצוות מתנדבים מסור. הפאב אירגן מסיבת ריקודים מקושטת עם מיטב ה-DJ המקומיים.

"זה הבית שלי מהבית"

תערוכת אמנות שנהגתה על ידי חברי ניר דוד. עוד בהמשך העלון ראיון עם כלנית מלכין על התערוכה. כאן מקומי לספר שתפקידי ו. תרבות רבים ואחד מהם הוא עידוד יצירה ופיתוח אומנותי. יצירה מוסיקלית, ציור, פיסול, ספרות ועוד. לשמחתי יש לנו יוצרים רבים, אמנים שמוכנים לתת ממרצם ומזמנם ולשתף את כולנו. תודה!

אירועי תרבות לקיץ מפורסמים בעלון וכאן גם המקום לומר שצוותי תשרי ישמחו לעוד אנשים בעלי ראש גדול, מחויבות ושמחת חיים! מוזמנים לפנות אליי.

מירי דגן – האחראית על התלבושות בשבועות

טקס הביכורים הפך אצלנו כבר מזמן לחגיגת שבועות עם מסורת מפוארת, שמחה, צבעונית ורבת משתתפים. הקבוצות המחוללות והמשתתפים מהגילאים השונים עולים לרחבה ומבצעים ריקודים מסורתיים וחדשים, כשהם לבושים בתלבושות ססגוניות, גם הן משודרגות או חדשות. הבגד מוסיף ללא ספק רבות להופעה, לריקוד וגם למסורת. זו משימה לא פשוטה להתאים, להלביש, לתקן – יש מיש ויש מאין – מסה גדולה של משתתפים.

תלבושות הריקוד מחליפות ידיים מדי שנה, כמו שרשרת שלא נותקה ואני בטוחה שיש בהן כאלה שלבשו אותם כבר 2-3 דורות.

לקהל יש ציפייה לראות את הבגד המוכר, עם זאת מדי שנה יש רצונות חדשים ובקשות למשהו חדש, מה גם שהאוכלוסייה שלנו גדלה ומספר הלוקחים חלק בטקס עולה. כך גם הדרישה לבגדים נוספים. יש חשיבות רבה לבגד הישן והמוכר המשווה לקבוצת מחול מסוימת, אבל יש גם חשיבות לחידוש. לכן מדי שנה אנחנו תופרות בגדים חדשים נוסף לאלה המוכרים.

השנה התגייסו שתי בחורות "צעירות", **שלומית חרמוני ואפרתי זיו** שתפרו את החצאיות הקצרות שביקשו בנות הנעורים והשלימו פריטים כמו מטפחות וסינרים. הן עבדו במרוץ נגד הזמן ומגיעות להן המון תודות!

במשך השנים נשמרו במחסן התרבות סטים רבים של בגדים לריקודים, חלקם ישן ולא אופנתי, אבל "חבל לזרוק" ומדי פעם נמצאים מתאימים לאירוע מסוים. חשוב לנו מאוד לשמור על הכל, חשוב שהכול ייאסף אחרי החג: אנחנו מכבסים ושומרים כל בגד וכל פריט, לחג הבא.

תודה לרוקדים שאהבו את הבגד, תודה גם למארגנות הקבוצות הרוקדות שאספו את הבגדים לאחר הטקס, אבל אם נשאר לכם בבית עוד פריט או שמלה – תחזירו אלי.

להתראות בחג היפה בשנה הבאה!

2020, צילום: ארכיון ניר דוד

2023, צילום: ביה"ס דרור-גליל

חגיגה של צבעים – תלבושות של חג השבועות לאורך השנים
[באדיבות ארכיון ניר דוד]

הבאת העומר, 1950

1974

1973

1970

1984

1982

2002

2009

יוני 2023

שבועות, 2023

צילום: שחר גורן

צילום: ביה"ס דרור-גליל

צילומים: ביה"ס דרור-גליל

יוני 2023

אסנת דגני – ראיון עם כלנית מלכין - קבוצת אמנות "הנקודה"

"זה הבית שלי מהבית"

(גלי ביכובסקי בן שלוש וחצי)

"חיינו מחייבים אמנות" (גליה בר-אור)

"אמנות היא לא (רק) מה שאתה רואה,

אלא מה שאתה גורם לאחרים לראות"

(אדגר דגה)

"בגדי ערב" – יהודית בז'רנו

שלום לכלנית מלכין ... ההוגה והיוזמת של קבוצת האמנות הקהילתית בניר-דוד – "הנקודה".
ספרי בבקשה איך התחיל פרויקט האמנות המשותף שלכם.

לפני מספר שנים, קודם לפריצת הקורונה לחיינו, השתתפתי בקבוצת אמנים אזורית שנפגשה בעפולה תחת תנועת "תרבות". זוהי תנועה גדלה ומתפתחת של אמנים-מחנכים ואמניות-מחנכות הפועלים יחד בתחום התרבות בפריפריה בכל חלקי הארץ. הקבוצה שלנו נקראה "אגדה מקומית" והונחתה ע"י הציירת מירב סודאי, והאוצר והאמן עוז זלוף. מטרת הפרויקט היתה להביא אמנים החיים בפריפריה להיפגש, לקבל השראה זה מזה וליצור ביחד. במשך שנתיים וחצי נפלאות נפגשנו פעם בשבוע, אמנים מכל האזור בכל הגילים, חלקם מורים לאמנות, אחרים אמנים כמוני שאמנם אין להם רקע אקדמי, אבל האמנות היא בנפשם. בסוף השנה הצגנו תערוכה משותפת לפי נושאים חצי-שנתיים עליהם עבדנו.

המפגשים, שהופסקו בסופו של דבר, חסרו לי מאוד, והחלטתי לנסות ולהניע קבוצה כזאת כאן, בקהילה שלי. הרי יש בקיבוץ כל כך הרבה אמנים מוכשרים ומעניינים. בעזרת הילה, רכזת התרבות, הפצתי את המסר שאני מחפשת אנשים המעוניינים ליצור אמנות יחד ולעבוד כקבוצה, ופתחתי קבוצת וואטסאפ. לשמחתי, רבים הצטרפו אליה. כל המשתתפים שנוטלים חלק בקבוצה עושים זאת מתוך מוטיבציה פנימית ורצון אמיתי ליצור ולחלוק את האמנות שלהם. מנעד הגילים בקבוצה שלנו נע מפנסיונרים מבוגרים ועד ילד בן 11, וזה רק מוסיף לה עושר, קסם ועניין. תוך כדי גיבוש הקבוצה הבנתי שאנו זקוקים למנחה מקצועי בעל רקע בחינוך של האמנות שילווח אותנו. פניתי לנוגה חדד ממעוז חיים, מרצה לצורפות בתל-חי, אמנית שמציגה עכשיו עבודה מדהימה בביאנלה, ומעצבת תכשיטים של "ברמן". היא מיד הסכימה להנחות אותנו. הקבוצה החלה בעבודה לאחר שבחרתי את הנושא אליו נתייחס והוא – "בית".

נוסף לכך, החלטנו שהיעד שלנו הוא תערוכה משותפת שיש לה דד-ליין של תאריך הקמה (סביב שבועות).

מדוע דווקא בית ואיך הגעת אל הנושא הזה?

"בית" הוא המקצוע שלי (אדריכלות). כל חיי המקצועיים אני מתעסקת בבתיים על היבטיהם השונים. בית הוא הבסיס שממנו כולנו יוצאים. בית הוא ה"קומה הראשונה" מעליה נבנה את הפרויקטים הבאים של קבוצת "הנקודה", ומנקודת התחלה זו נמשיך לבנות לגובה ...

פתחנו את העבודה המשותפת בהרצאה של נוגה על הנושא. היא מילאה אותנו בהשראה ובהערכה לעבודה היצירתית שלה, ומשם התחלנו להיפגש אחת לכמה שבועות כשנוגה מגיעה להדריך אותנו בצמתים משמעותיים בהתקדמות שלנו.

מה פירוש שם הקבוצה "הנקודה"?

הנקודה היה הכינוי של ראשוני הקיבוץ ליישובם, כאשר התייחסו לאתר עצמו, מקום המגורים המוחשי וויזואלי. נוסף לזה למילה נקודה משמעויות רבות: "נקודת מבט" "נקודה טובה", "נקודת ציון", "נקודה למחשבה" ... ועוד ביטויים רבים מ"נקודת מבט" אמנותית.

איך התנהלה העבודה הקבוצתית ואיך זה תורגם לעבודות האישיות?

בית הוא הרבה מעבר למסגרת הקירות בהם גדלנו ועוצבנו, ובו אנו מתגוררים היום. בכל אחד מאיתנו מגולמים החינוך והתרבות מהם הגיע ולכל אחד יש רעיונות ומחשבות ברמה התאורטית והאישית על משמעות המושג בית מבחינה ערכית, רגשית, חברתית וכד'.

התהליך שעברנו היה מעניין, חוויתו היכרות עמוקה שהיתה הרבה מעבר לשיחות מדרכה, הרי אין אינטימי יותר מבית. חלקנו מחשבות, רגשות, ותהיות על המושג הזה, על כל הקשריו. בהמשך עזרנו זה לזה לעצב ולתעל את המושגים האלה לרמה הוויזואלית והאמנותית. לאחר ההצפה של הרעיונות, יצאנו מתחום התיאוריה אל החומר. נוגה ניתבה והובילה אותנו לגיבוש הרעיונות שלנו לכלל יצירה אמנותית. שוחחנו איך כל אחד יעמיד את היצירה שלו בהיבט המעשי, נתנו טיפים זה לזה איך ליישם את הרעיונות שלנו, וכל אחד מאיתנו התקדם בסטודיו שלו תוך שיתוף האחרים בתהליך עד לקו הסיום.

מדוע בחרתם להציג את התערוכה על קירות בית החינוך?

ב"אני מאמין" שלי אני דוגלת באמנות סביבתית. לאמנות יש פוטנציאל להגיע גם לציבור שלא רגיל לצורך אותה. האמנות הסביבתית עושה זאת כשהיא חושפת את עצמה לאלה שלא מגיעים לגלריה לאמנות. פרשנו את התערוכה במתכוון במקום הכי ציבורי ופתוח, כדי "ללכוד" את הקהל במרחב בו הוא מסתובב, שלא תהיה לו ברירה אלא להיתקל בה.

הסתובבתי בקיבוץ וחיפשתי אתר מתאים עד ש"התבייתתי" על "בית החינוך". בשיטוטיי בארכיון נחשפתי להיסטוריה של הבית הזה, שמעתי על הרקע של המבנה כאחד מבתי הילדים הראשונים בקיבוץ, שדורות של ילדים גרו וחיו בו. הארכיטקטורה הקלאסית, העמודים העגולים, ובעיקר, המיקום המעולה שלו במרכז היישוב ליד מדרכה וצומת ראשית, גני הילדים ו"יום הילד", כל אלה הביאו אותי להבנה שזה המקום המושלם ... ואכן, הוא מתפקד כבית ראשון וכבסיס להרבה חברים בקיבוץ. נוסף על כך הקפנו אותו וראינו כמה נוח ללכת סביבו ולצפות בעבודות על כל קירותיו. עלו חששות שמא העבודות יינזקו במרחב הציבורי החופשי, אבל כששוחחנו על כך, הבנו שההשפעה הסביבתית של רטיבות, שמש, וידי אדם, אף היא חומר שבא לידי ביטוי בעבודה. עבודות יצירה הן לפעמים, כמו בית, ארעיות ומתכלות, וזה בסדר. חלק מהלמידה שלנו היא היכולת לשחרר ולפנות מקום ליצירות שיבואו. דרך אגב, לא קרה שום דבר לעבודות, מלבד החום שהיה אתגר כי הדבקים קצת התפרקו. אבל בגישה שלי באמנות ובאדריכלות, בעיות ותקלות תמיד מביאות פרשנות ואתגרים חדשים לנקודות מבט שונות.

איך היו התגובות לתערוכה?

אני לא יודעת כמה אנשים בסופו של דבר נחשפו לתערוכה שלנו, אבל קיבלתי המון תגובות מחממות לב על המדרכות ובוואטסאפ וכן, מבקרים בתערוכה התבטאו בהתלהבות במחברת שהשארנו לצורך כך, והוסיפו הגיגים וזיכרונות שצפו אצלם במהלך הביקור.

מה התוכניות לעתיד?

כחלק מהתגובות הנלהבות שקיבלנו הצטרפו משתתפים נוספים שביקשו לחבור לפעילות היצירתית המשותפת שלנו, אז פתחנו את הבית לחברים חדשים. יש לנו תכניות רבות עם נושא חדש בקנה, אותה מנחה ועם תערוכה חדשה בעוד כמה חודשים באתר חיצוני אחר אי שם ברחבי הקיבוץ ... והפתעות בהמשך.

אני רוצה להודות ליהודית בז'רנו על העזרה הצמודה בהקמת התערוכה וכמובן לחברות וחברי הנקודה שעזרו לפרויקט הזה לקרות: יהודית בז'רנו, דורית דותן, אורטל ביכובסקי, מירב מסקין, רז רבין, יעל ברקוביץ, אתי ברייר, רחל ארטל, אורי וייסמן, נדין גופר.

הנקודה
נקודת האמנים
ניר דוד

תודה רבה לכלנית המקסימה על הריאיון, היוזמה ושאר-הרוח המדבקים.
כן יפרח מפעלך ... אסנת.

ענת פונרו־כפרי – "למה לי פוליטיקה עכשיו?"

מעגל המחאה בעין הנציב הוא יוזמה של מספר נשים, מהעיר ומהישוב הדתי והחילוני כאן בעמק.

ייחודה של ההתכנסות בכך שהוא מייצג ומהווה ראי לפסיפס האנושי שלנו כאן בעמק, פריפריה המייצגת את התמהיל האנושי על גווניו השונים בחלק מארצנו.

המשותף לכולנו הוא ההבנה שיוצאים למסע לשמירה על ישראל דמוקרטית.

נראה שמי שמגיע, אם כאורח מזדמן ששמע על ההתכנסות המיוחדת ואם כמתמיד, חש את הכוח של ה"יחד" אל מול המציאות הישראלית הקשה והמורכבת. ההבנה הזו נותנת כוח לקום מידי מוצ"ש מזה חודשים ולעמוד יחד מול אתגרי השעה.

תחילתה של ההתכנסות היתה במרכזו של מעגל התנועה, לאחר אירוע האלימות הקשה שארע לפני חודשיים בצומת, כאשר פורעים מן הימין הקיצוני, הגיעו לצומת בשביל לשרוף כל סיכוי להדברות. לא הצליח להם! זהו ניצחון ההמון השפוי ויש לזכור זאת ולברך על כך.

מפגש מוצ"ש במעגל הוא המפגש שמתחיל בשעה המאוחרת ביותר בארץ. הוא מתחיל אחרי צאת שבת על מנת לאפשר כינוס משותף לכולם. יחודו הולך לפניו בשל אופיו המיוחד, כאשר בכל מפגש עולים לשאת דברים פעילים חברתיים ופוליטיים מהעמק ומכל רחבי הארץ. ההתכנסות היא אולי לפיד הבערה והתקווה של החומר החסר לעת עתה במקומנו והוא האמון באחר ממני, כבסיס לעשיית טוב ומשותף, ובכך ייחודה. אם ההפגנות הן "קרב בלימה" אז מעגל עין הנציב מבקש להיות האיזון בין הנחישות לבלום לבין מילוי מצברי הכוח באמצעות המפגש האנושי הרבגוני. בואו במוצ"ש, לקבל קצת תקווה (או לפחות לשמר את הקיימת) כי אין לנו את הפריבילגיה לשבת בחיבוק ידיים.

דברים שנשאה רומי וילק, בהפגנות עמק המעיינות, בגשר הרומי ובעין הנצי"ב ב-6.5.23.
היא בת 11, משרה תקווה, ויש לנו מה ללמוד ממנה.

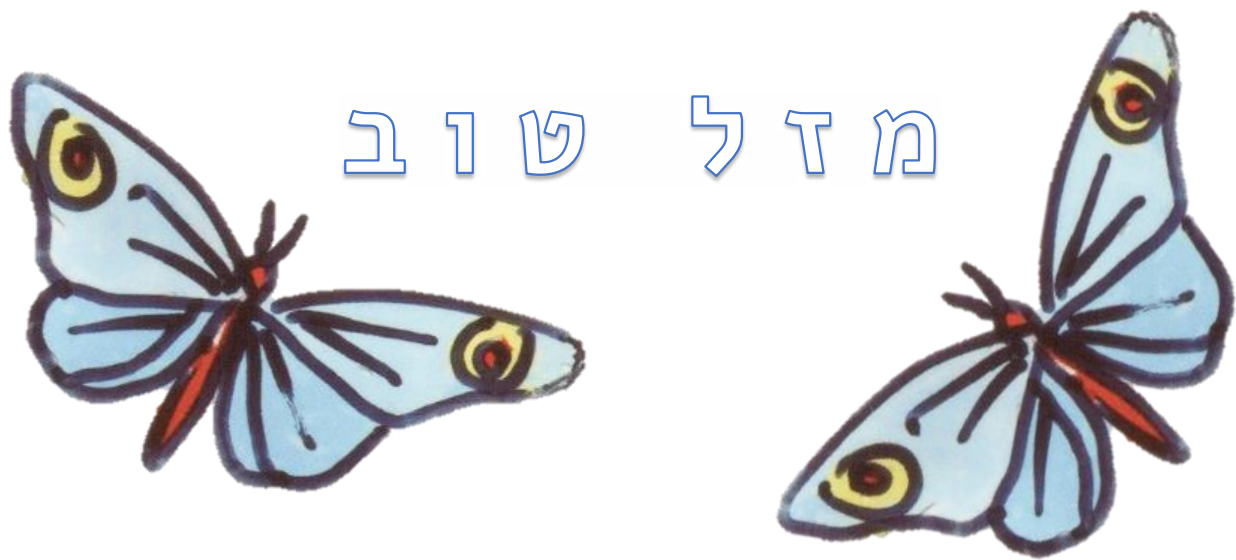
שלום לכולם

קוראים לי רומי וילק, אני בת 11 מקיבוץ רשפים, לומדת בכיתה ו' בביה"ס הדמוקרטי בבית השיטה.

מאז שהייתי מאוד צעירה אני הולכת עם ההורים שלי להפגנות. בהתחלה לא ממש ידעתי על מה מפגינים ולמה אבל מאוד נהניתי להיות שם. ככל שגדלתי התחלתי להתעניין ולהעמיק בנושאים האלו. בחודשים האחרונים אני מפגינה כל שבוע ושבוע, ואני חושבת שההפגנות עוזרות. הן מראות שאנחנו הרבה אנשים יחד בדעה משותפת, מאפשרות לנו להשמיע את קולנו וגורמות לכל אדם להרגיש שהוא חלק ממשהו גדול והוא לא לבד.

כילדה אני רוצה לגדול בעולם בו מקבלים את כולם, והזכויות של כולם בו שוות. ללא אפליה של מגדר דת או גזע. אני קוראת לכל הילדים להצטרף להפגנות כי אנחנו אלו שנצטרך לחיות במדינה הזאת בעתיד. זה הבית שלנו ולא נוותר עליו!

תדעו לכם, מובילי ההפיכה, שאתם נפלתם על הדור הלא נכון. לעולם לא נכנע!

מזל טוב

לבני ובנות חודש יוני

אסף יכין בן 80

אבא יקר

נרגשים לחגוג אתך את הגיל המכובד – 80.
נהנים כבר שנים לגדול לצד הסקרנות שלך,
הידע הרב והחוכמה,
אוהבים את הטוב שבך, השקט והלב הרחב.
מאחלים שתמיד תמשיך לחייך עם (ועל אף)
האתגרים הניצבים בדרך,
שתינה מימים טובים, הרבה בריאות,
שלווה ושמחה.
אוהבים אותך – אמא, ילדייך וכל הנכדים.

אתי קוצר בת 70

אמא יקרה, את חוגגת 70 שנה וזאת הזדמנות לברך ולומר תודה.

תודה על המסירות, האהבה, הדאגה וההקשבה.
תודה שאת נמצאת עבורנו בעת משבר או בשגרה.
תודה שילדינו זכו בסבתא מדהימה, בעלת רוח צעירה שעוטפת אותם בהמון אהבה.

מאחלים לך אמא שלנו, שתמשיכי לעשות מה שאת אוהבת ועושה לך טוב. תמשיכי לעוף על החיים, עם מגוון חוויות ובילויים.

מאחלים אריכות ימים בבריאות טובה.
אוהבים המון, הילדים, הנכדים וכל המשפחה.

יפה יכין בת 70

אימא וסבתא אהובה,
יום הולדת שמח והרבה מזל טוב,
אושר, אהבה ושמחה לרוב.
שבעים זה גיל נהדר עם לא מעט עבר,
עם חוויות ואירועים רבים,
שאספת במהלך שנות החיים.
מאחלים לך אימא וסבתא אהובה בעלת הלב הרחב,
שתמשיכי להפיץ את טובך במרחב.
בריאות נהדרת, מפגשים משמחים וטובים,
מכולנו, שאותך מאוד אוהבים!
אמוץ, הילדים והנכדים.

גולן תמיר בן 50

גולן יקר,

יובל שנים – זה לא צחוק

מאחלים לך עתיד בהיר ומתוק,

אוהבים ומחבקים

משפחות: חרמוני, תמיר, וגנר וגור

דניאל טובין בן 10

יום הולדת שמח דנדוש! יש לנו את הזכות להיות ההורים שלך, תודה על כל האהבה שלך.

מזל טוב ותמשיך להיות כמו שאתה תמיד!

אנחנו אוהבים אותך: אבא, אימא, שירל, יסמין וכל המשפחה שלך

מזל טוב למירי ורוני בקל, ללידת נכד עשירי!
ב- 10.6 נולד **תבור**, אח לכרמל, בן לאופיר ושירן.

מזל טוב לכל משפחת ביכובסקי-לוי – לסבים רינה ושאול,
להורים מיה וטל.
ב- 14.6.2023 נולדה **אור** המתוקה, אחות לסתיו הבכור.

מזל טוב לכל שבט מאירי – לסבים תמר ולביא,

להורים טל ושני.

ב- 15.6.23 נולדה **כחל**, אחות לבארי הבכורה.

אלה פרג – חוסן קהילתי

שלום לכולם,

פתחנו קבוצת וואטסאפ שמטרתה התגייסות של הקהילה בעתות אבל ונקראת "חיבוק של קהילה". בעת הצורך, נרשום בצורה מסודרת מהם הצרכים העולים מהשטח: עזרה במדגרה סביב הלווייה ועזרה בארוחות בשבעה לאחר מכן. מי שתוכל ויוכל יתנדבו ויירשמו לעזרה בהתאם ליכולת. הכל ייעשה בתיאום עם יפה וצוות האבלות ובאישור המשפחות כמובן.

נשמח לכמה שיותר מצטרפות ומצטרפים, וכמובן בתקווה שלא נזדקק ... מוזמנים.ות להצטרף בקישור המצורף או לכתוב לנו.

<https://chat.whatsapp.com/CpZGaHqOQGPEknFJn9AC9G>

לאה שורץ, ענת שורץ, שרה גונן, נוהר רבטל ואלה מורגן-פרג

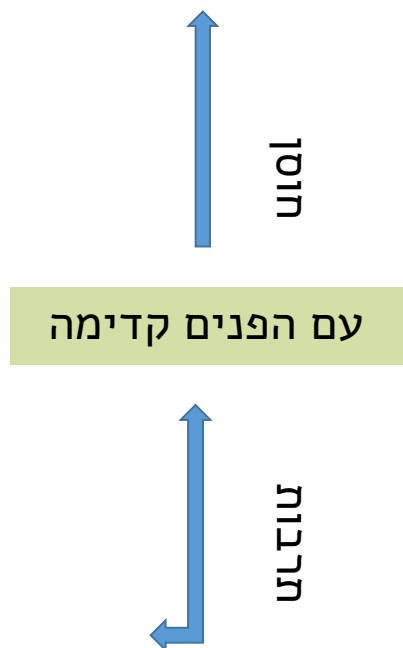
**הקבוצה שקטה ותופעל לפי הצורך.

יולי-אוגוסט 2023

תרבות תל עמל

הפנינג קיץ	JUL 01
חג הספר	JUL 6-8
ASSI ROAD (טו באב)	AUG 3-5
ליל כוכבים	AUG 11

יתבנו שינויים בתוכנית לפי יכולות הקהילה
לצד כריזיס כנס לקבוצת יתרבות תל עמל בקייסרק
אז הודיעו דרך הקו/וו/ואטסאפ.

לזכר חברינו ובנינו שנפטרו בחודש יוני אייר – סיון – תמוז

תאריך עברי

תאריך לועזי

שם הנפטר

כ"ג סיון תרצ"ה	24.6.1935	צבי לוקה
י"א סיון תש"ד	2.6.1944	רחל פליקצו-לילה
ב' תמוז תש"ה	13.6.1945	משה גולדוונדר
י"א תמוז תש"ה	22.6.1945	יהודה מרקוס
ל' סיון תש"ו	29.6.1946	טוביה ארטל
ל' סיון תש"ו	29.6.1946	יעקב גלזר
י"ב סיון תשכ"ה	12.6.1965	בתיה לבני
א' תמוז תשכ"ו	19.6.1966	ענדה טייכמן
כ"ו אייר תשכ"ז	5.6.1967	אריה סושקס
כ"ח אייר תשכ"ז	7.6.1967	גיאורא אשכנזי
כ"ח אייר תשכ"ז	7.6.1967	אהוד רפמן
ו' תמוז תשכ"ט	22.6.1969	יהושע פדון
כ"ח סיון תשל"ה	7.6.1975	אהרון יכין
י"ט סיון תש"מ	3.6.1980	מנקה (מלכה) פרנקל
ג' תמוז תש"מ	17.6.1980	יונה סגל
כ"ב סיון תשמ"ה	11.6.1985	אליעזר צינברג
י"ז תמוז תשנ"א	29.6.1991	יצחק גייסט
כ"ג סיון תשס"ב	3.6.2002	צבי בהיר
ז' תמוז תשס"ב	17.6.2002	פישל סער
ח' תמוז תשס"ב	18.6.2002	זלמן ברקאי
כ' תמוז תשס"ב	30.6.2002	פנקה (ציפורה) גורן
כ"ד סיון תשס"ז	10.6.2007	שלמה הכהן
כ"ד סיון תשס"ז	10.6.2007	סוניה גלמן
כ"ג סיון תשס"ח	25.6.2008	עידית פדון

תשבץ הגיון – הוריקן [אורי קלס]

6		5		4		3	2	1
					8			7
	12		11		10			9
			15			14		13
							16	
19			18					17
	22			21				20
		24		23				
		26						25

ה ג ד ר ו ת

מאונך

מאוזן

17+1 מאונך נמאס לי מהנזלת (4-4) 2. תשקרו במידה מסוימת במדידת החום (7) 3. תשלום (2) 4. ב – ספר – תולדות (3) 5. בלי הולנדי ראה מיליארדר (ח) (6) 6. סבלה לצידו של הגמל (4) 19+8 מאונך יצא בוס איטי ומשונה מאוד לקשר רעיוני (10) 11. מאישתו הצאן הזה נוהר אחריו (6) 12. חלל יוצא ומסתדר עם שתי ידיים שמאליות (5-2) 14. את הבושה הזו הכנסתי במי שנראה גבוה ורזה (6) 17. "ראו 1 מאונך" 19. "ראו 8 מאונך" 21. הים שהשתנה לאגם (3) 24. חצי גלגל בים (2)	1. התף בים יגמר (3) 4. רבו בחן על "היציאה" הזו (5) 7. יאסור שינוי בארמון (5) 9. לא אוכל (2) 10. תניחי ציפוי בשביל אוכל לתינוקות (ש) (6) 13. המוטרה (בורג) שלו (4) 15. אורה השתבשה לזה המביט (4) 16. מסופו יצא בלי כלום האיש המוכשר (7) 17. יש לי אחרי הניצחון סוג של מתכת (4) 18. הפלתו של הטיל (4) 20. לגבורתה יש תיאוריה אחרת (6) 22. אני – ימייה (2) 23. גם לבו אחר ופחדן (2-3) 25. יציאה שמגיעה ממדינה אחרת (5) 26. סטירת חמור? (3)
---	--